

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Jaarstukken 2023	TELEFOONNUMMER	+31650203143/+31638573342
DATUM	14-05-2024	E-MAILADRES	Chris.van.Zanten@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-149055811-14579		Cok.van.Veen@provincie-utrecht.nl
VAN	Chris van Zanten	DOMEIN/OPGAVE	BIO
	Cok van Veen	TEAM	FIN1
		PORTEFEUILLEHOUDER	Bakker
BIJLAGEN	Jaarstukken 2023		
	Overzicht bestemmingsvoorstellen 2023		
	Accountantsverslag 2023		

Aan Provinciale Staten,

Gevraagde besluiten:

1. De Jaarstukken 2023 (bijlage 1) vast te stellen;
2. Het gerealiseerde resultaat van de jaarrekening ad € 13.380.000 te storten in de Saldireserve (onderdeel Algemene reserve);
3. In te stemmen met de bestemmingsvoorstellen van in totaal €13.400.000 (bijlage 2) bestaande uit:
  - a) Een onttrekking uit de Saldireserve van in totaal € 14.898.000 voor de budgetoverheveling en bestemmingsvoorstellen:

o Subsidiebeschikkingen in 2024	€ 9.771.000
o Vertraging/latere opstart werkzaamheden	€ 3.643.000
o Diverse oorzaken	€ 1.484.000
  - b) Een onttrekking uit de Saldireserve van in totaal € 3.181.000 voor de toevoeging aan de desbetreffende bestemmingsreserves;
  - c) Een dotatie aan de Saldireserve van in totaal € 3.920.000 als gevolg van de vrijval van een aantal reserves;
  - d) Een dotatie aan de Saldireserve van in totaal € 759.000 inzake dekkingsvoorstellen.
4. Kennis te nemen van de bevindingen en conclusies inzake rechtmatigheid, zoals opgenomen in paragraaf 4.11 van de jaarrekening;
  - a) De netto begrotingsonrechtmatigheid bedraagt € 20,7 miljoen;
  - b) Onrechtmatigheden voor wat betreft het voorwaardencriterium uit hoofde van niet voldoen aan de EU-aanbestedingsregels bedragen € 0,6 miljoen;
  - c) Er zijn geen onrechtmatigheden ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik geconstateerd.
5. Kennis te nemen van het accountantsverslag van PwC (bijlage 3) en de reactie hierop van Gedeputeerde Staten in dit statenvoorstel.

6. In te stemmen om in de begroting 2024 de financiële gevolgen van de beslispunten 2 en 3 overeenkomstig te wijzigen.

Inleiding

Hierbij bieden wij u de jaarstukken 2023 aan en het accountantsverslag van PwC. Wij kijken met trots en tevredenheid terug op de ontwikkelingen en verbeteringen die de organisatie het afgelopen jaar heeft bereikt om deze jaarstukken op te stellen. Wij ontvangen een goedkeurende controleverklaring met betrekking tot de getrouwheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties van specifieke uitkeringen. In de controleverklaring van PwC is een benadrukkingsparagraaf opgenomen vanwege bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid die onze verantwoordingsgrens overschrijden. Dit betekent dat de accountant u expliciet wijst op dit punt.

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening en vormen het sluitstuk van de Planning & Control (P&C) cyclus van de provincie. Met het overleggen van de jaarstukken aan Provinciale Staten legt Gedeputeerde Staten verantwoording af over het gevoerde bestuur (art. 201-3 Provinciewet).

Leesbaarheid jaarstukken

De omvang van de jaarstukken is ten opzichte van 2022 teruggebracht wat de leesbaarheid ten goede is gekomen. Dit is gerealiseerd door meer op hoofdlijnen te rapporteren en zoveel mogelijk dubbelingen in de teksten te verwijderen.

In hoofdstuk 1 lichten we op hoofdlijnen de belangrijkste resultaten per programma toe en wordt een toelichting gegeven op de financiële resultaten ten opzichte van de bijgestelde begroting. Hoofdstuk 2 bevat een gedetailleerder verslag van de ondernomen activiteiten, bereikte resultaten en financiën per programma. In hoofdstuk 3 worden specifiek voorgeschreven onderwerpen behandeld die van belang zijn voor de financiële positie van de provincie, zoals bijvoorbeeld financiering, kapitaalgoederen, weerstandsvermogen en grondbeleid. Hoofdstuk 4 betreft de jaarrekening met de balans per 31 december, het overzicht van baten en lasten en de toelichting daarop. Hier wordt ook een uitgebreide analyse gegeven van de verschillen tussen de gerealiseerde baten en lasten en de bijgestelde begroting. Met ingang van dit boekjaar is hier ook de paragraaf Rechtmatigheidsverantwoording opgenomen.

Financiële beeld op hoofdlijnen

Het gerealiseerde resultaat over het jaar 2023 bedraagt € 13,4 miljoen positief. Dit is € 19,5 miljoen hoger dan wat we op basis van de bijgestelde begroting 2023 hadden verwacht. De bijgestelde begroting heeft Provinciale Staten (PS) bij de Slotwijziging 2023 vastgesteld en was gebaseerd op de tussentijdse realisatie cijfers en inzichten per 31 augustus 2023.

Over het verwachte resultaat en de verschillen met de begroting hebben wij u eerder met de statenbrief van 12 maart 2024 geïnformeerd. Het uiteindelijke resultaat is per saldo € 0,2 miljoen lager dan het verwachte resultaat in deze statenbrief. Dit komt voornamelijk door het verwerken van een aantal inzichten in de jaarrekening die ten tijde van de statenbrief nog niet bekend waren.

Het hogere gerealiseerde resultaat in vergelijking met de bijgestelde begroting is grotendeels veroorzaakt door lagere lasten. De lagere lasten hebben vooral betrekking op inkomensoverdrachten, subsidieverstrekingen en vertragingen (o.a. door capaciteitstekort en afhankelijkheid derden). Voor verder duiding zie paragraaf 1.3.1.

Ten opzichte van de bijgestelde begroting bedraagt de lastenoverschrijding nu circa 5,1%, wat aanzienlijk hoger is dan in de 'Wet Wijntjes' is vermeld. In motie 103 van 2021 heeft PS Gedeputeerde Staten (GS) opgedragen de P&C-cyclus en prognosekracht zodanig in te richten dat onderbestedingen op de lasten tot 2% van de begrotingsomvang beperkt worden. Voor 2024 zal meer aandacht worden besteed aan maatregelen om de prognose- en realisatiekracht van de organisatie te verbeteren. De prognosekracht maakt deel uit van het programma Versterken Financiële Keten.

In paragraaf 1.3 gaan we hier in hoofdlijnen op in en geven we een toelichting op het financiële beeld. Een nadere detailanalyse van de verschillen per beleidsdoel staat in paragraaf 4.6.

In het accountantsverslag en onze reactie daarop wordt ook op het voorspellend vermogen binnen de provincie ingegaan.

Geleverde prestaties en bereikte doelen

In hoofdstuk 2 van elk programma heeft PS meerdere beleidsdoelen vastgesteld. Die beleidsdoelen behelzen vaak lange termijn doelstellingen die niet van het ene op het andere jaar te realiseren zijn. Voor de beleidsdoelen zijn

daarom meer specifieke tussendoelen gesteld; de zogenoemde Meerjarendoelen. Om het halen van de doelen te meten zijn indicatoren opgenomen. Bij de betreffende beleidsdoelen en meerjarendoelen worden de als oranje en rood gekwalificeerde beleidsdoelen uitgebreid toegelicht.

Toelichtingen op de besluitpunten

Gerealiseerd resultaat 2023 (en toelichting op besluitpunt 2)

De jaarrekening 2023 sluit af met een gerealiseerd positief resultaat van € 13,4 miljoen. Wij stellen voor het resultaat toe te voegen aan de Saldireserve, die onderdeel is van de Algemene reserve. De Saldireserve kan gebruikt worden ter dekking van incidentele uitgaven. Een storting of onttrekking ligt altijd ter besluitvorming voor bij PS. De Saldireserve staat ter vrije beschikking van PS. Indien PS instemt met besluitpunten 2 en 3 bedraagt de Saldireserve eind 2023 € 131,5 miljoen. De Saldireserve vormt samen met de reserve Weerstandsvermogen de Algemene reserve en bedraagt dan in totaal € 173,3 miljoen.

Bestemmingsvoorstellen 2023, totaal effect € -20.000 (en toelichting op besluitpunt 3)

- Bij de jaarrekening worden 33 bestemmingsvoorstellen aan uw Staten ter besluitvorming voorgelegd. Dit betreft begrote uitgaven in 2023 die nog niet hebben plaatsgevonden in het kalenderjaar, maar waarvoor wel verplichtingen zijn aangegaan die niet uit de reguliere begroting 2024 gefinancierd kunnen worden. In bijlage 2 worden deze bestemmingsvoorstellen inhoudelijk toegelicht. Met dit besluit voegt PS het overgebleven budget van 2023 toe aan de begroting van 2024 en de vermelde bestemmingsreserves.
- Wij hebben besloten om onderstaande vier bestemmingsvoorstellen toe te voegen aan de desbetreffende reserves.

Reserve	Bedrag toevoeging	Toelichting
Programma Landelijk gebied	€ 1.208.000	Betreft de reserve Agrarisch Natuurbeheer. De onderuitputting in 2023 is nodig om de hogere provinciale bijdrage in 2028 te compenseren.
Programma Landelijk gebied	€ 756.000	Betreft de Reserve Agenda Vitaal Platteland Nationaal Natuur Netwerk (NNN). Aangezien er op termijn sprake is van een tekort bij de NNN-opgave door gestegen kosten.
Programma Landelijk gebied	€ 667.000	Betreft de reserve Plattelandsontwikkelingsprogramma 3 (POP3), het budget dient tot het moment dat het POP3-programma geheel financieel is afgewikkeld (2026).
Programma Mobiliteit	€ 550.000	De middelen voor het project Noordelijke Ring Utrecht zijn gereserveerd in de reserve en dienen beschikbaar te blijven.
Totaal	€ 3.181.000	

- De onderstaande bedragen kunnen vrijvallen ten gunste van de Saldireserve.

Reserve	Bedrag vrijval	Toelichting
Programma Mobiliteit	€ 720.000	Bij de slotwijziging 2023 is een deel van de beschikbare middelen voor subsidies Doorstroommaatregelen openbaar vervoer in de reserve gestort om aan te wenden voor nog af te geven subsidies. Nu alle aanvragen binnen zijn blijkt dat dit deel kan vrijvallen.
Reserve Weerstandsvermogen	€ 3.200.000	Herkend benodigd weerstandsvermogen per 31 december 2023 is lager dan € 45 miljoen. Dit leidt tot een vrijval van € 3,2 miljoen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Totaal	€ 3.920.000	

- Dekkingsvoorstellen, in 2023 zijn er lasten verantwoord in de exploitatie, waarvan de dekking niet was opgenomen in de bijgestelde begroting 2023. Conform de financiële spelregels stellen wij voor om de dekking ten behoeve van de reeds verantwoorde lasten alsnog te onttrekken uit de daarvoor ingestelde bestemmingsreserves en deze middelen toe te voegen aan de Saldireserve.

Omschrijving	Bedrag	Toelichting
Korte Termijn Aanpak Versterken	€ 660.000	Achteraf gezien is bij de slotwijziging 2023 onterecht een verlaging van de begroting 2023 voorgesteld. Door een inhaalslag van de activiteiten door Goed op Weg zijn bestedingen uiteindelijk substantieel hoger dan verwacht, conform de oorspronkelijke begroting.
Hart van de Heuvelrug	€ 99.000	Vanuit de risicoanalyse is geconcludeerd dat een voorziening moest worden getroffen van in totaal € 99.000 voor het project Sortie 16.
Totaal	€ 759.000	

Rechtmatigheidsverantwoording en begrotingsrechtmatigheid (en toelichting op besluitpunt 4)

Achtergrond

Door een wijziging van de Gemeente- en Provinciewet nemen provincies en gemeenten met ingang van de jaarrekening 2023 een rechtmatigheidsverantwoording (RMV) op in de jaarrekening. Hiermee legt het college van GS verantwoording af over de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur. Voorheen gaf de controlerend accountant een oordeel over zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid. Door deze wetswijziging geeft de accountant nu nog uitsluitend een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. Bij deze wetswijziging is ervan uitgegaan dat de voorstellen tot wijziging van de commissies Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO) tijdig zouden zijn verwerkt in de relevante wet- en regelgeving. Vanwege bezwaren van de Algemene Rekenkamer is dat uiteindelijk niet mogelijk gebleken.

Omdat de nieuwe uitgangspunten voor de RMV en accountantscontrole al wel zijn vastgelegd in de Gemeente- en Provinciewet, geeft de accountant vanaf de jaarrekening 2023 geen direct oordeel over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening. Dit was tot en met controlejaar 2022 wel het geval. Hierbij moet overigens worden opgemerkt dat de aanpassing van de Provinciewet nog niet definitief is vastgesteld en momenteel voorligt in de Tweede Kamer. Zolang het BBV en de BADO niet zijn aangepast voor rechtmatigheid, verstrekt de accountant daarom een indirect oordeel in de controleverklaring aan de hand van de verantwoording van GS over de rechtmatigheid in de jaarrekening.

Uitwerking provincie Utrecht

In het 4e kwartaal van 2023 is pas een goed beeld ontstaan over de consequenties van het bovenstaande voor decentrale overheden. De commissie BBV heeft in oktober 2023 de Kadernota Rechtmatigheid 2023 uitgebracht met haar visie over de in 2023 gewijzigde invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording van decentrale overheden. Een belangrijk verschil met 2022 is dat begrotingsrechtmatigheid vanaf 2023 niet alleen op overschrijding van lasten betrekking heeft, maar ook op onderschrijding van lasten en over-/onderschrijding van baten. Dit is voor onze organisatie nieuw. Waar we wel gewend waren om sterk te sturen op het voorkomen van overschrijdingen, vinden we het in onzekere tijden nog spannend om tijdig af te ramen. Op basis van de aangepaste Kadernota Rechtmatigheid en de nieuwe modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, hebben wij onze financiële- en controleverordening aangepast. Dit betreft onder meer het opnemen van de uitbreiding van de definitie van onrechtmatigheden en de grens waarboven afwijkingen in de jaarrekening moeten worden opgenomen en toegelicht in onze jaarstukken. Voor 2023 hanteren wij hierbij dezelfde grens als de accountant hanteert voor getrouwheid (1% van de lasten inclusief toevoegingen aan de reserves). De aangepaste verordeningen zijn na afstemming met onze accountant opgesteld. Op 13 december 2023 heeft uw staten deze vastgesteld.

In overeenstemming met onze financiële verordening hebben wij begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van beleidsdoelen. Hierbij hebben wij voor de paragraaf Bedrijfsvoering in de jaarstukken een rapportagegrens van € 250.000 voor rechtmatigheidsafwijkingen aangehouden.

Bevindingen

In paragraaf 3.5 Bedrijfsvoering van de jaarrekening is op basis van onze financiële verordening aanvullende informatie opgenomen over de rechtmatigheid. In deze paragraaf wordt voor een nadere toelichting verwezen naar de toelichting op de programma's, in bijvoorbeeld hoofdstuk 2, van de jaarstukken.

GS heeft de verantwoording over de rechtmatigheid opgenomen in paragraaf 4.11 van de jaarrekening. Hierbij rapporteert GS aan PS over afwijkingen met de door ons bepaalde verantwoordingsgrens. Voor de jaarstukken 2023 is deze vastgesteld op een bedrag van € 7,1 miljoen.

Uit de RMV blijkt dat de geconstateerde onrechtmatigheden € 21,3 miljoen bedragen. Deze hebben voornamelijk betrekking op afwijkingen van de begroting die niet rechtmatig zijn (begrotingsonrechtmatigheid € 20,7 miljoen) en de naleving van aanbestedingsrichtlijnen (€ 0,6 miljoen). Er zijn geen onrechtmatigheden ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik geconstateerd. GS concludeert dat de baten, lasten en balansmutaties over 2023 niet rechtmatig tot stand zijn gekomen omdat deze in totaal groter zijn dan onze verantwoordingsgrens. De late totstandkoming in 2023 van de nieuwe landelijke spelregels rondom de RMV hebben hierbij een belangrijke rol gespeeld.

Conclusies

Onze accountant verstrekt een goedkeurend oordeel met betrekking tot de getrouwheid van de jaarrekening 2023 en de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties van specifieke uitkeringen. Zij concludeert voorts dat de RMV een getrouw beeld biedt, echter omdat de afwijkingen groter zijn dan de verantwoordingsgrens, bevat haar controleverklaring een benadrukkingsparagraaf met betrekking tot rechtmatigheid.

GS ziet voor 2024 de volgende belangrijke verbeteringen voor wat betreft begrotingsrechtmatigheid:

- De procedure rondom het opstellen en rapporteren over de begrotingsrechtmatigheid zal in 2024 intern worden geëvalueerd. Hierbij zal tevens rekening worden gehouden met de evaluatie met de FAC die na de zomer plaatsvindt.
- Bij tussentijdse rapportages moeten de gerealiseerde baten en lasten beter worden geanalyseerd ten opzichte van de begroting. Ook moet strakkere financiële sturing plaatsvinden zodat begrotingsafwijkingen tot en met het einde van het jaar tijdig worden onderkend.
- De 2e en 3e lijn worden gedurende het jaar betrokken bij de analyse van en controle op begrotingsrechtmatigheid.
- De financiële verordening kan naar aanleiding van nadere aanpassingen in wet- en regelgeving en duiding van de kadernota van de commissie BBV worden aangepast.
- Bij tussentijdse rapportages zullen mogelijke afwijkingen worden aangegeven waarvan de financiële omvang nog niet kan worden bepaald. Daarmee wordt voldaan aan de voorgeschreven meldingsplicht en zullen minder afwijkingen onrechtmatig worden.

Bij de tafeltjessessie op 22 mei 2024 wordt een afzonderlijke tafel ingericht voor rechtmatigheid om de vragen van statenleden te kunnen beantwoorden. En ook bij de bespreking van de jaarstukken in de Financiële Audit-commissie zal een korte presentatie worden gegeven.

Accountantsverslag PwC

In het accountantsverslag (bijlage 3) zijn de volgende kernboodschappen opgenomen:

I Goedkeurende controleverklaring.

De accountant verstrekt een goedkeurende controleverklaring op de aspecten getrouwheid en de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties van specifieke uitkeringen, onder voorbehoud dat de jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door PS. Daarnaast heeft de accountant geen indicaties van materiële fraude en/of niet-naleving van wet- en regelgeving geconstateerd, uitgezonderd de bevindingen rondom de naleving van aanbestedingsrichtlijnen.

II Rechtmatigheidsverantwoording als onderdeel van de jaarrekening.

Voor het eerst maakt de RMV deel uit van de jaarrekening. GS heeft een verantwoording over rechtmatigheid in de jaarrekening opgenomen met een toelichting daarop. De accountant concludeert dat de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening een getrouw beeld geeft. In de controleverklaring heeft zij een benadrukkingsparagraaf opgenomen omdat de bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid de verantwoordingsgrens van € 7,1 miljoen overschrijden. De accountant geeft hierbij aan dat dit aspect op correcte wijze in de jaarrekening 2023 is toegelicht, zodat dit geen consequenties heeft voor de strekking van de goedkeurende controleverklaring.

III Hart van de Heuvelrug.

Er zijn geen bijzonderheden te vermelden voor wat betreft de grondexploitaties. De accountant concludeert dat financiële uitkomsten een stabiel beeld laten zien.

IV Positief resultaat over 2023, financiële positie is goed.

De accountant vindt dat de financiële positie van de provincie Utrecht goed is en er voldoende weerstandscapaciteit beschikbaar is om de provinciale risico's te dekken.

V Overgegaan naar SAP S/4 HANA.

De overgang naar SAP S/4 HANA heeft geen invloed gehad op de controle 2023. PwC voert momenteel werkzaamheden uit met betrekking tot de dataconversie naar het nieuwe systeem. In de loopt van 2024 worden de bevinden daarvan gerapporteerd.

VI Verder investeren in kwaliteit proces jaarrekeningcontrole noodzakelijk.

Vanaf medio 2023 is hard gewerkt om het proces van de jaarrekeningcontrole te verbeteren. Op belangrijke dossiers, zoals bijvoorbeeld de grondexploitaties en SiSa-regelingen, heeft regelmatig overleg met de accountant plaatsgevonden en is op constructieve wijze samengewerkt. Dit heeft echter niet geleid tot het verkorten van de doorlooptijd van de controle. De accountant is van mening dat de doorlooptijd te lang is en dat de kwaliteit van de oplevering van een aantal jaarrekeningdossiers niet aan de eisen voldoet. Na afronding van de controle zal een evaluatie plaatsvinden om gezamenlijke verbeterpunten te identificeren voor de controle 2024.

VII Jaarverslag bevat veel informatie, leesbaarheid kan worden vergroot.

In het jaarverslag van provincie Utrecht is veel informatie opgenomen met infographics en een stoplichtenmodel per programma en beleidsdoel. De accountant doet een aantal suggesties om de leesbaarheid van het jaarverslag verder te verbeteren door het beknopter maken van teksten en keuzes te maken welke beleidsdoelen worden toegelicht. Zij onderschrijft de adviezen van de commissie Janssen om de informatiewaarde en leesbaarheid van de P&C-producten te verbeteren.

VIII Speerpunten van de provincie.

Bij de uitvoering van de accountantscontrole voor 2023 heeft de provincie de volgende speerpunten aan de accountant meegegeven waarover zij additioneel wil worden geïnformeerd:

Reflectie op softcontrols in organisatie ten aanzien van fraude

In de gevoerde gesprekken zijn zowel de preventie, detectie als respons vanuit de provincie aan bod gekomen. Hierbij is het belang van de softcontrols door leidinggevende functionarissen onderschreven maar er wordt onderkend dat verdere ontwikkeling mogelijk is. Met name ten aanzien van preventie is de accountant van mening dat bijvoorbeeld het risicobewustzijn en rolduidelijkheid verder kunnen worden ontwikkeld. Het verkleinen van teams, dat deel uitmaakt van de structuurwijziging per 1 januari 2024, kan bijdragen aan het meer zichtbaar tonen van leiderschap en voorbeeldgedrag ten aanzien van softcontrols. PwC adviseert om het bewustzijn in de organisatie te vergroten en zorg te hebben voor een omgeving waarin geconstateerde incidenten kunnen worden gemeld.

Status en beheersing samenwerking tussen provincie en fondsen die zijn opgenomen in de jaarrekening.

Er zijn in 2023 geen nieuwe fondsen opgericht en verantwoord in de jaarrekening 2023. Om de status en beheersing van de samenwerking inzichtelijk te maken zal de accountant meelesen met de stukken bij het ontwikkelen van fondsen in 2024.

Reflectie op proces van financiering/treasury en uitwerking in het treasurystatuut.

De focus van onze organisatie ligt op het verder inrichten en versterken van de liquiditeitsprognose. De kwaliteit daarvan hangt voor een belangrijk deel af van de informatie verkregen uit de organisatie. De accountant constateert dat wij verbeteringen op dit gebied aan het doorvoeren zijn en dat er ook gekeken wordt naar het ontwikkelen van kengetallen voor de langere termijn. Nu de provincie inmiddels een kasgeldlening heeft opgenomen en de investeringen de afgelopen jaren zijn achtergebleven bij de begroting, benadrukt zij het belang van het afstemmen van de financiering en de geplande investeringen.

Mogelijke garantstelling Zero Emissie bussen.

In het Statenvoorstel "Meerpartijenovereenkomst Zero Emissie-bussen nieuwe concessies" van 1 juni 2023 is ingegaan op de omvang van eventuele risico's en mogelijke garantstellingen door de provincie. De accountant benadrukt het belang van het actualiseren van het risicoprofiel na gunning van de aanbestedingen teneinde de benodigde weerstandscapaciteit voor dit risico te kunnen bepalen. Momenteel vindt er een uitwerking plaats van de financiële verwerking van de gemaakte afspraken in de definitieve contracten.

Reactie op accountantsverslag 2023

De organisatie herkent veel punten die in het accountsverslag zijn benoemd. Op een aantal onderwerpen willen we graag een reactie en/of toelichting geven:

- De organisatie heeft in 2023 te maken gehad met nieuwe medewerkers in belangrijke financiële functies. Daarnaast heeft de implementatie van een nieuw financieel systeem grote invloed gehad. Deze samenloop heeft ertoe geleid dat de doorlooptijd van de controle niet is verkort en dat niet altijd de gewenste kwaliteit is

bereikt bij de oplevering van een aantal balansdossiers, wel in de kwaliteit van de administratie gezien de goedkeurende controleverklaring. Bij de doorontwikkeling van onze organisatie is dit als aandachtspunt meegegeven en komt onder meer tot uitdrukking in het programma Versterken Financiële Keten.

De kennisopbouw en het opdoen van ervaring en routine zullen het komend jaar worden versterkt. Ook zullen wij nog meer aandacht besteden aan tijdige voorbereiding van belangrijke dossiers en dossieropbouw bij de controle 2024. De adviezen van de commissie Janssen zullen hierbij leiden tot meer focus op de omvang, informatiewaarde en leesbaarheid van de verschillende P&C-producten. Er komt daardoor uiteindelijk dan ook ruimte om de P&C-cyclus verder door te ontwikkelen zodat doorlooptijden en belasting in de organisatie minder kan worden. De opvolging van de adviezen en implementatie ervan zal allereerst wel meer werk betekenen.

- Wij onderkennen dat de huidige decentrale werkwijze voor niet in de balans opgenomen verplichtingen tot een onvolledig inzicht kan leiden. Bij de controle heeft de accountant geconstateerd dat deze verplichtingen in de toelichting van de conceptjaarrekening te laag waren opgenomen. Dit is gecorrigeerd in de jaarrekening. Deze correctie heeft overigens geen effect op de cijfers per 31 december 2023. Wij zullen in 2024 een procedure uitwerken die ertoe bijdraagt dat contracten en andere aangegane verplichtingen op een consistente wijze in het contractenregister worden vastgelegd. Ook zullen wij de centrale controle op de juistheid en volledigheid van deze verplichtingen verder aanscherpen.
- Uit de jaarrekeningcontrole blijken verschillende aandachtspunten in de oplevering van de controledossiers. Wij gaan dit evalueren met PwC om te kijken welke maatregelen hierop ingericht kunnen worden (o.a. het versterken van de reviewfunctie en het verbeteren van de aanlevering vanuit de bredere organisatie) om uiteindelijk de gewenste kortere doorlooptijd van de controle 2024 te realiseren.
- PwC vraagt aandacht voor het verder versterken van de financiële sturing en voorspellend vermogen van onze organisatie. GS herkent zich zeer in deze constatering. De P&C-producten worden door de organisatie breed nog onvoldoende gezien als belangrijk en kansrijk instrument om te sturen en verantwoording af te leggen op doelen. Bij de doorontwikkeling van onze organisatie vraagt dit blijvende aandacht van GS en directie. Aan het verbeteren van de financiële beheersing en het voorspellend vermogen zal aandacht worden besteed door middel van het verstevigen van de financiële kennis in de organisatie en het inrichten van steviger financiële control. Hierbij wordt ook nagedacht over betere financiële analyses van tussentijdse cijfers zodat het voorspellend vermogen toeneemt.
- Ten aanzien van het Hart van de Heuvelrug zijn wij tevreden over de verbetering van de interne beheersing die wij in 2023 hebben doorgevoerd. De accountant concludeert in haar accountantsverslag dat de controle van de grondexploitatie soepel is verlopen en een kortere doorlooptijd heeft gehad dan in 2022. PwC heeft geconstateerd dat een voorziening die was gevormd voor geïdentificeerde risico's van boven de 50%, niet voldeed aan de verslaggevingsregels van het BBV. Dit is in de uiteindelijke jaarrekening gecorrigeerd. In 2024 zullen wij verder onze kennis over de grondexploitatie versterken en breder beleggen in onze organisatie en de controle daarop verder versterken. Daarnaast zullen wij bij het overdragen van de woningbouwopgaven in onze grondexploitatie aan een externe organisatie, opvolging geven aan de observaties van de accountant in haar boardletter.

Opvolging aanbevelingen accountant

De aanbevelingen die we hebben genoteerd naar aanleiding van het accountantsverslag zullen worden voorzien van één of meerdere acties en worden opgenomen in de monitor actiemanagement. Daarmee maken ze deel uit van de sturing door de directie en de informatievoorziening aan PS.

Rapportage actiemanagement

Graag wijzen uw Staten actief op de rapportage van het actiemanagement in bijlage 4 in de jaarstukken. Hierin treft u een overzicht van de voortgang van de afhandeling van acties van eerdere accountantsverslagen en rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer.

Juridische en andere relevante kaders

Op basis van artikel 201 en 202 van de Provinciewet leggen Gedeputeerde Staten verantwoording af over het gevoerde bestuur via de jaarrekening en het jaarverslag, aangeduid als "de jaarstukken". Provinciale Staten stellen deze jaarstukken vervolgens vast. Eén en ander is ook geconcretiseerd in de Financiële verordening van de provincie Utrecht (2023).

Argumentatie

De jaarstukken 2023 zijn voorzien van een goedkeurende controleverklaring en voldoen daarmee aan de eisen die daaraan door de Provinciewet worden gesteld.

De in de beslispunten opgenomen voorstellen, waaronder bestemmingsvoorstellen en het eventueel laten vrijvallen en opheffen van diverse reserves, zijn in overeenstemming met de financiële spelregels zoals die zijn vastgelegd in het BBV, onze financiële verordening en de Nota Reserves en voorzieningen. Een overweging zou kunnen zijn om de bestemmingsvoorstellen niet vast te stellen en deze middelen te storten in de Saldireserve. Er bestaat dan echter een groot risico dat er in 2024 een overschrijding van de budgetten plaatsvindt, omdat een deel van de vertraagde activiteiten uit 2023 komt te rusten op de begroting 2024.

Wij leggen dat alternatief daarom niet aan uw Staten voor, omdat er al bestedingsplannen zijn en/of juridische verplichtingen liggen onder de voorgestelde bestemmingsvoorstellen. Het volledige saldo in de Saldireserve storten zou een vertekend beeld geven van deze Algemene reserve die vrij te besteden is.

Participatie

De jaarstukken zijn opgesteld door de provinciale organisatie. Er is verder geen actief participatieproces geweest. Met het openbaar maken van de jaarstukken 2023 op 15 mei 2024 en beoogde vaststelling van de jaarstukken op 19 juni 2024 is voldaan aan de gestelde inzagetermijn in artikel 201 lid 3 van de provinciewet.

Financiële consequenties

De financiële consequenties van dit Statenvoorstel die zijn opgenomen onder de beslispunten 2 en 3 zullen, na vaststelling, worden verwerkt in de begroting 2024. Wij nemen dit mee in een volgende voortgangsrapportage.

Vervolg

Na besluitvorming door uw Staten zullen wij de vastgestelde jaarstukken 2023 toezenden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). De in dit Statenvoorstel opgenomen financiële beslispunten zullen wij verwerken in de begroting 2024.

Via een persbericht, onze website en sociale mediakanalen zullen wij de jaarstukken 2023 onder de aandacht brengen van de media, inwoners en organisaties. Ook zijn de jaarstukken digitaal te raadplegen via de provinciale [planning- en control portal](#).

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

Besluit

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 19 juni 2024.

op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 15-05-2024
met nummer UTSP-1490757135-948, van afdeling BDV, team FN1.

overwegende dat:

- De jaarstukken 2023 een sluitstuk vormen van de planning en control cyclus 2023 en dat de Gedeputeerde Staten verantwoording afleggen over het gehanteerde beleid;
- De vaststelling van de jaarstukken 2023 een aangelegenheid is van Provinciale Staten en dat die vaststelling de leden van Gedeputeerde Staten ontlast van het daarin verantwoorde financiële beheer.

Besluiten:

1. De Jaarstukken 2023 (bijlage 1) vast te stellen;
2. Het gerealiseerde resultaat van de jaarrekening 2023 ad € 13.380.000 te storten in de Saldireserve (onderdeel Algemene reserve);
3. In te stemmen met een onttrekking uit de Saldireserve van in totaal € 13.400.000 voor de bestemmingsvoorstellen (bijlage 2);
4. Kennis te nemen van de bevindingen en conclusies inzake rechtmatigheid opgenomen in paragraaf 4.11 van de jaarrekening;
  - a) de netto begrotingsonrechtmatigheid bedraagt € 20,7 miljoen;
  - b) onrechtmatigheden voor wat betreft het voorwaardencriterium uit hoofde van niet voldoen aan de EU-aanbestedingsregels bedragen € 0,6 miljoen;
  - c) geen onrechtmatigheden ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik.
5. Kennis te nemen van het accountantsverslag 2023 van PwC (bijlage 3) en de reactie hierop van Gedeputeerde Staten in dit statenvoorstel;
6. In te stemmen om in de begroting 2024 de financiële gevolgen van de beslispunten 2 en 3 overeenkomstig te wijzigen.

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Griffier,
mr. C.A. Peters